

การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตร ด้านดนตรีไทยกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย

อนันต์ สบฤกษ์*

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรด้านดนตรีไทยกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย เป็นการศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรด้านดนตรีไทยในสถาบันการศึกษา กับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ในด้านปัญหาและอุปสรรคการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรดนตรีไทย แนวทางการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปใช้ในการจัดทำหลักสูตร รวมทั้งแนวทางการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย เก็บข้อมูลจากผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในสถานศึกษาที่เปิดหลักสูตรการสอนด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอกจำนวน 50 แห่ง

ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาดังแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 ถึงระดับอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอกนำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยทั้งเพลงที่ต่ำกว่าเกณฑ์ เพลงตามเกณฑ์ และเพลงสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ในระดับชั้นต่างๆ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่วนการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรดนตรีไทย พบว่า สถาบันการศึกษามีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรตามนโยบายการปฏิรูปหลักสูตรครูของรัฐบาล ในขณะที่สถาบันและบุคลากรยังไม่พร้อม แนวทางการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการนำเกณฑ์มาปรับใช้ในการเรียนการสอน และหลักสูตรของสถานศึกษาส่วนใหญ่จะใช้เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยของคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นตัวกำหนดวิชาที่กระชับปฏิบัติ แต่บางเพลงไม่ได้นำมาใช้ในการเรียนการสอน ทั้งที่เป็นเพลงที่มีประโยชน์ เนื่องจากเป็นเพลงที่มีผู้ถ่ายทอดได้น้อย จึงสมควรที่จะต้องจัดทำสื่อในรูปแบบต่างๆ เพื่อเผยแพร่ในสถาบันที่เปิดหลักสูตรดนตรีไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านดนตรีไทย

* อาจารย์ประจำหลักสูตรวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

Abstract

This comparative study of Thai classical music curricula and Thai classical music standard criteria focuses on how academic institutions have coped with problems and obstacles in terms of curriculum preparation and development, the implementation of Thai classical music standard criteria in preparing curricula, and the improvement of Thai classical music standard criteria. With regards to data collection, informants included administrators and teachers in 50 academic institutions.

According to the research results, the academic institutions, where Thai Classical Music was taught as a major subject from grades 7-9, up to university level, used pieces of music which both followed, and were over and under the Thai classical music standard criteria for pedagogical purposes.

As for the problems and obstacles in terms of curriculum preparation and development, it was found that academic institutions and their personnel were not ready to develop the curricula according to the government's policy on teacher reform.

Regarding the implementation of Thai music standard criteria in preparing curricula, most administrators and teachers agreed on adopting and adapting the Thai classical music standard criteria in the classroom while the Commission on Higher Education's standard criteria of Thai classical music were used to evaluate performance skills in most curricula.

Despite useful characteristics, some pieces of music were left unused for pedagogical purposes because only a few people were able to perform such pieces. Therefore, it is recommended that there should be various forms of media publication of such pieces of music in academic institutions with Thai classical music curricula and in related agencies.

บทนำ

การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานคนตรีไทย ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย) ครั้งนี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดหลักสูตรคนตรีไทยของสถานศึกษาในปัจจุบันซึ่งมีเนื้อหาด้านคนตรีอยู่ทุกระดับการศึกษาในหลายรูปแบบ เช่น เป็นวิชาเลือก หรือวิชาบังคับโดยบูรณาการอยู่ในรายวิชาศิลปะกับชีวิต นอกจากนี้ยังมีการจัดการศึกษาด้านคนตรีเป็นวิชาชีพสาขาหนึ่ง โดยเฉพาะสาขาวิชาด้านคนตรีไทย เพราะมีการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาอย่างหลากหลายทั้งในมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยต่างๆ มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป อาทิ สาขาวิชาคนตรีศึกษา คนตรีไทย ดุริยางคศาสตร์ ดุริยางค์ไทย เป็นต้น จากความหลากหลายของหลักสูตรดังกล่าว กอปรกับระบบการจัดการศึกษาของไทย ก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การศึกษาแต่ละระดับมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลหลายหน่วยงาน การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจึงมีความหลากหลาย ขาดความเป็นเอกภาพ แนวทางหนึ่งที่จะทำให้การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนแต่ละที่มีมาตรฐานเดียวกันในด้านคุณภาพ คือการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร เนื่องจากหลักสูตรเป็นกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญของกระบวนการเรียนการสอน อันส่งผลต่อคุณภาพของผลผลิตหรือผู้เรียนโดยตรง

นอกจากนี้การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แบ่งระบบการศึกษาของไทยออกเป็น 3 ประเภท คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทย เป็นการเปิดโอกาสให้คนทุกเพศทุกวัยสามารถศึกษาเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัด เพศ วัย เวลา สถานที่ และยังสามารถเทียบโอนซึ่งกันและกันได้ ทั้งด้านวิชาการศึกษา และวิชาชีพ หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินการทั้งในเชิงนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติ เช่น การจัดทำแนวทางและหลักเกณฑ์ในการเทียบโอนผลการเรียนแต่ละระดับการศึกษา การเทียบโอนความสามารถ ทักษะฝีมือทางวิชาชีพต่างๆ เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อเทียบทั้งจากในระบบด้วยกัน การศึกษานอกระบบสู่ในระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยสู่ในระบบ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของเกณฑ์มาตรฐานคนตรีไทยเพราะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการเทียบโอนการจัดการศึกษาทั้ง 3 ระบบได้ อย่างไรก็ตามการนำเกณฑ์มาตรฐานคนตรีไทยไปใช้ในการสอบเทียบคุณวุฒิด้านคนตรีไทยจำเป็นต้องผ่านการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนด้านคนตรีไทยก่อน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงเป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานคนตรีไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนคนตรีไทยในแต่ละระดับชั้น เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันก่อน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านคนตรีไทยจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำ ตั้งแต่ชั้นที่ 1-11 โดยแบ่งเป็นระดับต่างๆ ตั้งแต่ ชั้นเตรียม เทียบเท่าการศึกษาระดับก่อนภาคบังคับ ชั้นที่ 1-3 เทียบเท่าการศึกษาประโยคประถมศึกษาของการศึกษาดนตรีไทย ชั้นที่ 4-6 เทียบเท่าการศึกษาประโยคมัธยมศึกษาของการศึกษาดนตรีไทย ชั้นที่ 7-8 เทียบเท่าระดับอุดมศึกษาชั้นอนุปริญญา ชั้นที่ 9 เทียบเท่าระดับอุดมศึกษาชั้นปริญญาตรี ชั้นที่ 10 เทียบเท่าระดับอุดมศึกษาชั้นปริญญาโทหรือผู้มีความชำนาญ ชั้นที่ 11 เทียบเท่าระดับอุดมศึกษาชั้นปริญญาเอกหรือผู้มีความเชี่ยวชาญ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545:9)

เกณฑ์มาตรฐานคนตรีไทย ได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการและดำเนินการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของเกณฑ์มาตรฐานคนตรีไทยในปี พ.ศ. 2544 และจัดส่งไปให้สถาบันการศึกษาที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนด้านคนตรีไทยทุกระดับนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน แต่ยังไม่มีการติดตามและประเมินผลการนำไปใช้

เพราะการประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่จะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของเกณฑ์มาตรฐานที่จัดทำขึ้น รวมถึงการศึกษาสภาพปัญหาในการนำไปใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นติดตามผลการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปใช้ในลักษณะการเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรดนตรีไทยที่กำหนดขึ้นกับเนื้อหาหลักสูตรและการนำไปใช้ในการเรียนการสอนจริง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรด้านดนตรีไทยในสถาบันการศึกษา กับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรดนตรีไทย
3. ศึกษาแนวทางการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรของสถาบันการศึกษา เป็นแนวทางการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาหลักสูตรด้านดนตรีไทยเฉพาะในสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 ถึงระดับอุดมศึกษา ที่เปิดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอก เนื่องจากสถานศึกษาในระดับขั้นเตรียม (อนุบาล) และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ยังไม่มีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะวิชาเอก นอกจากนี้ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะโครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหา และการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาในระบบ ที่เปิดการสอนด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอก เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยภาคปฏิบัติ กลุ่มปี่พาทย์ เครื่องสาย และขับร้องที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย) จัดทำขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกด้านดนตรีไทยภาคปฏิบัติ จาก

สถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรการสอนด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอกทั่วประเทศ โดยแบ่งเป็นระดับการศึกษา ผู้วิจัยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เลือกสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอก ตามระดับการศึกษาและกลุ่มสถาบัน ดังนี้

1.1 สถาบันการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 14 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร โรงเรียนเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์ปทุมธานี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช

1.2 สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 36 แห่ง ประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศิลปากร (ทับแก้ว)

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยพายัพ
รวมกลุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษาทั้งสิ้น 50 แห่ง

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง
จากสถาบันการศึกษาที่เปิดการสอนหลักสูตรด้านดนตรีไทย
เป็นวิชาเอกทุกสถาบัน ตามข้อ 1 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 250 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารหลักสูตรด้าน
ดนตรีไทยสถาบันละ 2 คน และอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกดนตรี
ไทยภาคปฏิบัติสถาบันละ 3 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจาก
สถาบันการศึกษา 50 แห่งๆละ 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน
250 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากสถาบัน
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 49 แห่ง (มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนครไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืน) เป็นข้อมูลจากการ
สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารหลักสูตรด้านดนตรี
ไทยจำนวนทั้งสิ้น 75 คน และได้รับแบบสอบถามกลับคืน
จำนวนทั้งสิ้น 238 ฉบับ จากจำนวนอาจารย์ผู้สอนดนตรี
ไทยที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 132 คน เนื่องจากหัวหน้า
ภาคหรือผู้บริหารหลักสูตรดนตรีไทยของสถาบันการศึกษา
ส่วนใหญ่ เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีไทยภาคปฏิบัติด้วย
จึงให้ข้อมูลทั้งการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม นอกจากนี้
สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ที่เปิดการเรียนการสอนวิชา
ด้านดนตรีไทยทั้งสายครุศาสตร์และศิลปศาสตร์ อาจารย์ผู้
สอนดนตรีไทยจะสอนทั้งสองสาย หรือสอนทั้งปีพหุ
เครื่องสาย และขับร้อง อาจารย์บางท่านจึงตอบแบบสอบถาม
มากกว่า 1 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจำแนกสถานศึกษาที่เปิดการเรียนการสอน
ด้านดนตรีไทยในแต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน (ช่วงชั้นที่ 3-4) ระดับต่ำกว่าปริญญา ระดับ

ปริญญาตรี และระดับปริญญาโท โดยเฉพาะระดับปริญญา
ตรีแยกตามสายการผลิตบัณฑิตเป็นสายครุศาสตร์ (หมายถึง
บัณฑิตด้านวิชาชีพครู) สายศิลปศาสตร์ (หมายถึง
บัณฑิตด้านวิชาชีพศิลปินหรือด้านอื่นๆ) ซึ่งบางสถานศึกษา
จัดการศึกษาด้านดนตรีไทยหลายระดับการศึกษาและหลาย
หลักสูตร โดยแบ่งการวิเคราะห์ดังนี้

- 1) หลักสูตรด้านดนตรีไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ช่วงชั้นที่ 3-4)
- 2) หลักสูตรด้านดนตรีไทยระดับต่ำกว่าปริญญา
- 3) หลักสูตรด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สายศิลปศาสตร์
- 4) หลักสูตรด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สายครุศาสตร์
- 5) หลักสูตรด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี สายศิลปศาสตร์
- 6) หลักสูตรด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี สายครุศาสตร์
- 7) หลักสูตรด้านดนตรีไทยระดับปริญญาโท

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรด้านดนตรีไทยใน สถาบันศึกษากับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย

1.1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรด้าน ดนตรีไทย

สรุปการศึกษาเอกสารหลักสูตรด้านดนตรีไทยใน
สถานศึกษาต่างๆ พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่เปิดหลักสูตร
การสอนด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอกมากกว่า 1 หลักสูตร โดย
สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยโดยตรง เริ่ม
ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3) จนถึงระดับอุดมศึกษา
มีรายละเอียด ดังนี้

- ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 มี
จำนวน 14 แห่ง เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรด้านดนตรี
ทั้งสิ้นจำนวน 9 หลักสูตร โดยมีหลักสูตรดนตรีไทยของ

วิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้ง 12 แห่ง เท่านั้นที่ระบุเพลงสอนไว้ในคำอธิบายรายวิชาภาคปฏิบัติ ส่วนเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ระบุว่ายึดเกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชา และวิชาชีพดนตรีไทยชั้นที่ 4-6 ซึ่งตรงตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้

- หลักสูตรด้านดนตรีไทยระดับต่ำกว่าปริญญา ที่ยังเปิดการเรียนการสอนอยู่ในปัจจุบัน คือ หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้ง 12 แห่ง เนื่องจากใช้หลักสูตรเดียวกันจากส่วนกลาง คือวิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพฯ) อย่างไรก็ตามวิทยาลัยนาฏศิลป์ ได้จัดทำหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 ฉบับปรับปรุง 2547 และนำไปใช้ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรีเป็นแห่งแรก ในปีการศึกษา 2547 โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูงให้สอดคล้องกับหลักสูตรศิลปบัณฑิตของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สามารถนำมาเทียบโอนเข้าศึกษาหลักสูตรศิลปบัณฑิตสะดวกขึ้น สำหรับเนื้อหาวิชาหลักสูตรสาขาดุริยางค์ไทย และคีตศิลป์ไทยได้กำหนดชื่อเพลงที่ต้องสอนในคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรภาคปฏิบัติด้วย

- หลักสูตรด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 สาย คือสายดุริยางคศาสตร์ และศิลปศาสตร์ โดยหลักสูตรดนตรีไทยระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ทั้งสองสายเดิมมีการเปิดการเรียนการสอนหลายสถาบัน ต่อมา มีจำนวนผู้เรียนลดลง เนื่องจากนิยมเข้าศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี มากกว่า กอปรกับได้มีการจัดทำหลักสูตรครู 5 ปี ขึ้นในปีการศึกษา 2547 ตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล จึงยิ่งส่งผลให้นักศึกษาเข้าศึกษาหลักสูตรต่อเนื่องลดลงมากยิ่งขึ้น และมีแนวโน้มจะไม่มีสถาบันอุดมศึกษาเปิดสอน อย่างไรก็ตามปัจจุบัน มีสถาบันการศึกษา 2 แห่งที่ยังเปิดการสอนหลักสูตร (ต่อเนื่อง) สายดุริยางคศาสตร์อยู่คือ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ของคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์และ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยหลักสูตรดนตรีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลได้ระบุเพลงในคำอธิบาย

รายวิชาเป็นส่วนใหญ่ แต่หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ของคณะศิลปศึกษาไม่ได้ระบุเพลงสอน บอกแต่ประเภทของเพลงทั้งแขนงวิชาดนตรีไทยและแขนงวิชาคีตศิลป์ไทย ส่วนหลักสูตรด้านดนตรีไทยระดับปริญญา (ต่อเนื่อง) สายศิลปศาสตร์ มีเพียงหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่ยังเปิดการเรียนการสอนอยู่ แต่ไม่มีการระบุชื่อเพลงสอนไว้ในคำอธิบายรายวิชาภาคปฏิบัติ แต่จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตรกล่าวว่า เพลงตามเกณฑ์มาตรฐานในระดับนี้ ได้สอนผู้เรียนครบทุกเพลงแล้วเนื่องจากผู้เรียนสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เพลงส่วนใหญ่จึงได้รับการต่อมาแล้ว และการสอนในระดับนี้ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการฝึกทักษะฝีมือ และเพลงในชั้นสูง เช่น เพลงเดี่ยวต่างๆ

- หลักสูตรด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 สายเช่นกัน ได้แก่สายดุริยางคศาสตร์ และสายศิลปศาสตร์ โดยสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เปิดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยทั้งสองสาย กล่าวคือหลักสูตรดนตรีไทยระดับปริญญาตรี สายดุริยางคศาสตร์ มีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนอยู่ในปัจจุบันจำนวน 25 แห่ง และในจำนวนนี้มีสถาบันที่ระบุเพลงที่ใช้สอนไว้ในคำอธิบายรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาเอก หรือกลุ่มวิชาชีพบังคับ 23 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยราชภัฏอีก 22 แห่ง ส่วนสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ได้ระบุเพลงในคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรมีจำนวน 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ส่วนคณะดุริยางคศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไม่ระบุเพลงเช่นกัน แต่ระบุว่านำมาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย

- สำหรับหลักสูตรด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี สายศิลปศาสตร์ มีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนอยู่ในปัจจุบันจำนวน 30 แห่ง และมีสถาบันที่หลักสูตรได้ระบุเพลงที่ใช้สอนไว้ในคำอธิบายรายวิชาภาคปฏิบัติของหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาเอก หรือกลุ่มวิชาชีพบังคับจำนวน 22 แห่ง คือ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยราชภัฏ 21 แห่ง (ยกเว้นมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่ไม่ได้เปิดหลักสูตรดนตรีไทยสาย

ศิลปศาสตร์) ส่วนสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ได้ระบุเพลงในคำอธิบายรายวิชา มีจำนวน 7 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีมหาวิทยาลัย 2 แห่งที่ไม่ได้ระบุเพลงในหลักสูตร แต่ให้ยึดเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย คือ มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยมหิดล

• หลักสูตรระดับปริญญาโท มีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เท่านั้นที่เปิดการสอนหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตที่เน้นทักษะการปฏิบัติ เพื่อให้มีความชำนาญระดับมืออาชีพ แต่ไม่มีการระบุเพลงที่สอนเนื่องจากเน้นทักษะฝีมือระดับสูงของผู้เรียนแต่ละเครื่องมือและแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์ (2547) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับอุดมศึกษา กล่าวว่าจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยในระดับปริญญาโท มีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพียงแห่งเดียวที่เปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาโท ดนตรีปฏิบัติ ดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก มีการเรียนปฏิบัติดนตรีไทยโดยตรง ซึ่งหลักสูตรเน้นการปฏิบัติในแนวลึก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในระดับปริญญาโท ให้มีความรอบรู้ ลุ่มลึกตามลักษณะแห่งวิชาเอกที่กำหนดในแต่ละสาขาโดยกระบวนการศึกษาวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, 2545) ดังนั้นหลักสูตรจึงไม่ได้เน้นปริมาณของเพลงแต่มุ่งเน้นที่ทักษะฝีมือและเทคนิคเฉพาะของผู้เรียน การจัดการศึกษาดนตรีในระดับปริญญาโทส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งการวิจัย ซึ่งช่วยสร้างเสริมองค์ความรู้ให้กับวงการดนตรีของไทย สถาบันที่จัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับปริญญาโท ใน 4 มหาวิทยาลัย เริ่มต้นที่สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดหลักสูตรวิชาวัฒนธรรมศึกษา แขนงวิชาวัฒนธรรมการดนตรีเป็นแห่งแรก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เปิดหลักสูตรมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกดุริยางค์ไทย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เปิดหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกดนตรีชาติพันธุ์วิทยา โดยมีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาโทดนตรีปฏิบัติ ดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก มีการเรียนปฏิบัติดนตรีไทยโดยตรง (ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้

• สำหรับหลักสูตรครุ 5 ปี ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาบางส่วนได้เปิดการสอน ในปีการศึกษา 2547 นับแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดให้ยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยผู้ที่เป็นครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาที่มีภารกิจในการผลิตบัณฑิตสายครูจึงยกร่างการจัดทำหลักสูตรครุ 5 ปี ขึ้นมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 หลายสถาบัน เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และในปีการศึกษา 2548 มีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรครุ 5 ปี ด้านดนตรีไทยตามมาอีกหลายแห่ง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงไม่ได้นำหลักสูตรครุ 5 ปี มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพลงในหลักสูตรกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อเทียบระดับผู้ศึกษาในระดับต่างๆ โดยแบ่งความยากง่ายของเพลงเป็นชั้นต่างๆ เช่น ระดับปริญญาตรี ใช้เพลงในชั้นที่ 7-9 ซึ่งอาจจะต้องมีการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยให้เหมาะสมกับหลักสูตรครุ 5 ปี นอกจากนี้หลักสูตรครุ 5 ปี เพิ่งมีการนำไปใช้เพียง 1 ปีการศึกษาเท่านั้น ยังไม่มีการประเมินสภาพปัญหาต่างๆ

สรุปได้ว่าสถาบันการศึกษาทั้งหมดที่เปิดการสอนด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอก มีสถาบันที่ระบุเพลงที่สอนไว้ในคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตร จำนวน 36 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ 12 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ 22 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 75 และสถาบันที่ไม่ได้ระบุเพลงสอนไว้ในคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรโดยนับรวมสถาบันที่ระบุว่ายึดเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยด้วยจำนวน 14 แห่ง (นับรวมคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัยด้วย เนื่องจากหลักสูตรทั้งสองคณะมีเนื้อหาต่างกัน) คิดเป็นร้อยละ 25 เนื่องจากมีบางสถาบันที่เปิดการสอนมากกว่า 1 หลักสูตร สำหรับโครงสร้างหลักสูตรและจำนวนหน่วยกิต เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พบว่าหลักสูตรด้านดนตรีไทยของทุกสถาบัน และทุกระดับการศึกษาจัดโครงสร้างหลักสูตร ทั้งจำนวนหน่วยกิตรวมและจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาต่างๆ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดไว้ แตกต่างกันในปริมาณหน่วยกิตในหมวดต่างๆ ของแต่ละสถาบันที่ไม่เท่ากัน

1.2 ผลการเปรียบเทียบเนื้อหาหลักสูตรด้านดนตรีไทยในสถาบันการศึกษากับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย

ผลการวิเคราะห์หลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอกกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรด้านดนตรีไทยที่มีการระบุเพลงที่ต้องสอนไว้ในคำอธิบายรายวิชา ทั้งกลุ่มปี่พาทย์ เครื่องสาย และขับร้อง มาวิเคราะห์รายละเอียดเพลงที่ระบุในรายวิชาภาคปฏิบัติแต่ละหลักสูตรว่ามี การนำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยมาให้ทั้งหมดหรือไม่ โดยศึกษาเปรียบเทียบเป็นอัตราส่วนระหว่างเพลงในเกณฑ์มาตรฐานและเพลงที่ไม่ปรากฏในเกณฑ์มาตรฐานระดับชั้นนั้นๆ นอกจากนี้ได้จำแนกเพลงในเกณฑ์มาตรฐานที่นำมาใช้ในการสอนว่ามีความสอดคล้องในลักษณะต่ำกว่าเกณฑ์ ตามเกณฑ์ และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในอัตราส่วนเท่าใด

จากการวิเคราะห์พบว่า หลักสูตรด้านดนตรีไทย ภาคปฏิบัติของทุกสถาบันการศึกษา ที่ระบุเพลงในคำอธิบายรายวิชา ไม่ได้ยึดตามเกณฑ์ที่กำหนดในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยทั้งหมด ส่วนใหญ่สอนเพลงที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของระดับชั้นนั้นๆ ด้วย ยกเว้นหลักสูตรด้านดนตรีของวิทยาลัยนาฏศิลป์จะพบว่าเพลงในเกณฑ์มาตรฐานที่นำมาใช้สอนเป็นเพลงตามเกณฑ์ และสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจาก วิทยาลัยนาฏศิลป์มีลักษณะเป็นสถานศึกษาทางวิชาชีพ เฉพาะด้านดนตรี จึงมีคาบเวลาในการเรียนมากกว่าสถานศึกษาอื่นในระดับเดียวกัน และมุ่งเน้นการฝึกทักษะเฉพาะเครื่องมือนั่นเอง ดังนั้นจึงเห็นได้จากจำนวนเพลงที่ไม่ปรากฏในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยที่วิทยาลัยนาฏศิลป์นำมาเรียนส่วนใหญ่ จะมีจำนวนมากกว่าเพลงตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรต่างๆ ที่ระบุเพลงในหลักสูตรสรุปได้ดังนี้

- หลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวนเพลงในเกณฑ์มาตรฐานมากกว่าเพลงนอกเกณฑ์ โดยเพลงที่ระบุในหลักสูตรที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยส่วนใหญ่เป็นเพลงตามเกณฑ์และสูงกว่าเกณฑ์
- หลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 4 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวนเพลงนอกเกณฑ์มากกว่าเพลงในเกณฑ์มาตรฐาน โดยเพลงที่ระบุในหลักสูตรที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยส่วนใหญ่เป็นเพลงตามเกณฑ์และสูงกว่าเกณฑ์
- หลักสูตรนาฏศิลป์ขั้นสูง ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวนเพลงนอกเกณฑ์มากกว่าเพลงในเกณฑ์มาตรฐาน โดยเพลงที่ระบุในหลักสูตรที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยส่วนใหญ่เป็นเพลงตามเกณฑ์และสูงกว่าเกณฑ์
- หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ต่อเนือง) สาขาวิชาดุริยางค์ไทย และคีตศิลป์ไทยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวนเพลงนอกเกณฑ์มากกว่าเพลงในเกณฑ์มาตรฐาน โดยเพลงที่ระบุในหลักสูตรที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยส่วนใหญ่เป็นเพลงตามเกณฑ์
- หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย และคีตศิลป์ไทย ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวนเพลงนอกเกณฑ์มากกว่าเพลงในเกณฑ์มาตรฐาน โดยเพลงที่ระบุในหลักสูตรที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยส่วนใหญ่เป็นเพลงตามเกณฑ์ ยกเว้นเพลงในกลุ่มเครื่องสาย เพลงต่ำกว่าเกณฑ์และตามเกณฑ์ใกล้เคียงกัน

- หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวนเพลงในเกณฑ์มากกว่าเพลงนอกเกณฑ์มาตรฐาน โดยเพลงที่ระบุในหลักสูตรที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย พบว่าเพลงต่ำกว่าเกณฑ์กับเพลงตามเกณฑ์มีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน

- หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวนเพลงในเกณฑ์มากกว่าเพลงนอกเกณฑ์มาตรฐาน โดยเพลงที่ระบุในหลักสูตรที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย เป็นเพลงต่ำกว่าเกณฑ์กับเพลงตามเกณฑ์มีอัตราส่วนใกล้เคียงกันเช่นเดียวกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

- หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนเพลงในเกณฑ์มากกว่าเพลงนอกเกณฑ์มาตรฐาน และเป็นเพลงตามเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นกลุ่มขับร้องที่มีเพลงนอกเกณฑ์มากกว่าเพลงในเกณฑ์ โดยเพลงที่ระบุในหลักสูตรที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยขับร้อง เป็นเพลงตามเกณฑ์ชั้นที่ 7-9 ทั้ง 3 เพลง

1.3 ผลการเปรียบเทียบความสอดคล้องของหลักสูตรการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยในสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอกกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ผลการเปรียบเทียบความสอดคล้องของหลักสูตรการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยในสถาบันการศึกษา กับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 132 คน เป็นเพศชาย 80 คน คิดเป็นร้อยละ 60.60 เพศหญิง 52 คน คิดเป็นร้อยละ 39.40 มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ผู้สอน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 71.97 รองลงมาเป็นหัวหน้าโปรแกรมวิชา หรือ หัวหน้าสาขาวิชา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.16 ลักษณะของสถานศึกษา คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏมากที่สุด จำนวน 22 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 44.90 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยของรัฐ และวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.49 เท่ากัน

ส่วนระดับชั้นที่สอน อาจารย์ส่วนใหญ่สอนมากกว่า

1 ระดับชั้น โดยสอนในระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 68.18 รองลงมาคือ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 21.21 สอนในระดับปริญญาโทน้อยที่สุด 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.27 สำหรับหลักสูตรด้านดนตรีไทย พบว่าส่วนใหญ่ได้นำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย) มาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดหลักสูตรบางส่วน

สรุปการใช้เพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยในหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษาระดับต่างๆ

1. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (ปี่พาทย์) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอน ร้อยละ 52.28 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานปี่พาทย์ในชั้น 4-6 ร้อยละ 67.61

2. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (เครื่องสาย) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอน ร้อยละ 48.41 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานเครื่องสายในชั้น 4-6 ร้อยละ 69.70

3. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (ขับร้อง) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอน ร้อยละ 30.46 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานขับร้องในชั้น 4-6 ร้อยละ 53.10

4. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญา นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (ปี่พาทย์) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอน ร้อยละ 19.47 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานปี่พาทย์ในชั้น 7-8 ร้อยละ 34.24

5. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญา นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (เครื่องสาย) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอน ร้อยละ 22.62 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานเครื่องสายในชั้น 7-8 ร้อยละ 42.24

6. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (ขับร้อง) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอนร้อยละ 23.14 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานขับร้องในชั้น 7-8 ร้อยละ 46.75

7. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สายครุศาสตร์ นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (เป็พาทย์) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอนร้อยละ 54.09 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐาน (เป็พาทย์) ในชั้น 8-9 ร้อยละ 68.87

8. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สายครุศาสตร์ นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (เครื่องสาย) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอนร้อยละ 29.31 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานเครื่องสายในชั้น 8-9 ร้อยละ 31.13

9. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สายครุศาสตร์ นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (ขับร้อง) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอนร้อยละ 35.85 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานขับร้องในชั้น 8-9 ร้อยละ 44.44

10. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สายศิลปศาสตร์ นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (เป็พาทย์) มาใช้ในการสอนร้อยละ 100.00

11. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สายศิลปศาสตร์ นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (เครื่องสาย) มาใช้ในการสอนร้อยละ 100.00

12. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สายศิลปศาสตร์ นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (ขับร้อง) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอนร้อยละ 100.00

13. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี สายครุศาสตร์ นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (เป็พาทย์) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอนร้อยละ 48.72 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานเป็พาทย์ในชั้น 7-9 ร้อยละ 41.94

14. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี สายครุศาสตร์ นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (เครื่องสาย) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอนร้อยละ 42.52 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานเครื่องสายในชั้น 7-9 ร้อยละ 35.55

15. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี สายครุศาสตร์ นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (ขับร้อง) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอนร้อยละ 54.00 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานขับร้องในชั้น 7-9 ร้อยละ 42.91

16. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี สายศิลปศาสตร์ นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (เป็พาทย์) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอนร้อยละ 55.50 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานเป็พาทย์ในชั้น 7-9 ร้อยละ 49.42

17. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี สายศิลปศาสตร์ นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (เครื่องสาย) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอนร้อยละ 49.23 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานเครื่องสายในชั้น 7-9 ร้อยละ 42.85

18. สถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี สายศิลปศาสตร์ นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (ขับร้อง) ตั้งแต่ชั้นที่ 1-9 มาใช้ในการสอนร้อยละ 46.62 โดยเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานขับร้องในชั้น 7-9 ร้อยละ 37.22

สรุปได้ว่าภาพรวมของสถานศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอกนำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยทั้งเพลงที่ต่ำกว่าเกณฑ์ เพลงตามเกณฑ์ และเพลงที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ในระดับชั้นต่างๆ (ชั้นที่ 1-9) มาใช้สอน คิดเป็นร้อยละ 50.68 ซึ่งเป็นเพลงตามเกณฑ์ที่กำหนดของแต่ละระดับการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 51.23 โดยหลักสูตรวิทยาลัยนาฏศิลป์ชั้นสูง ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่เปิดสอนด้านดนตรีไทยระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเพียงแห่งเดียวในปัจจุบันได้นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย (เป็พาทย์) มาใช้ในรายวิชาภาคปฏิบัติร้อยละ 19.47 ซึ่งเป็น

อัตราส่วนที่น้อยที่สุด และเป็นเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานปีพาทย์ในชั้น 7-8 ร้อยละ 34.24 อาจเนื่องมาจากหลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นหลักสูตรทางวิชาชีพเฉพาะด้านนาฏศิลป์และดนตรีไทยแห่งแรก และกล่าวได้ว่าเป็นสถานศึกษาทางศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีและนาฏศิลป์แห่งชาติ ที่มีอายุมากกว่า 70 ปี โดยเฉพาะหลักสูตรวิทยาลัยนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา เป็นหลักสูตรที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุง ยังคงยึดแนวทางการจัดหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ดังที่กรองทอง โพธิ์ยามย์ (2540) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 กลุ่มวิชาชีพสาขาดุริยางค์ไทย ในด้านสภาพการใช้หลักสูตร ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การวางแผนการใช้หลักสูตร พบว่าวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่งมีแนวทางดำเนินงานด้านการใช้หลักสูตร โดยยึดแนวปฏิบัติตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการของสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ ถึงแม้ในปัจจุบันวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้มีการพัฒนาหลักสูตรระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงขึ้นมาใหม่ในปี 2547 และวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ยังเปิดหลักสูตรการเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงเพิ่มเข้ามาใช้ในปีการศึกษา 2548 นี้ หลักสูตรในหมวดวิชาชีพเฉพาะ ก็ยังยึดเนื้อหาของหลักสูตรตามที่โบราณจารย์ด้านดนตรีไทยได้วางกรอบไว้เป็นแบบแผน ในการปรับปรุงหลักสูตรแต่ละครั้ง จะประกอบด้วยผู้บริหาร หัวหน้าภาค หัวหน้าหมวด และอาจารย์ผู้สอนในสาขาดุริยางค์ไทย และคีตศิลป์ไทยเป็นคณะกรรมการ มีผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาดนตรีไทยของกรมศิลปากรเป็นที่ปรึกษา ส่วนใหญ่ไม่มีผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทยจากภายนอกมาร่วมแสดงความคิดเห็น ที่สำคัญคือปรากฏว่าคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรมิได้นำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยมาเป็นหลักในการพิจารณา ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของหัวหน้าภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่ว่าในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรดนตรีไทยแต่ละครั้ง คณะกรรมการจะยึดเฉพาะเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยในแต่ละระดับขึ้นมาพิจารณาให้สอดคล้องกับหน่วยกิตที่กำหนดของแต่ละหมวดวิชา ส่วนเนื้อหารายวิชา ถ้ามีการปรับเปลี่ยนก็จะเปลี่ยนแปลงวิชาด้านการศึกษา หรือวิชาเอกภาคทฤษฎีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนวิชาเอกภาคปฏิบัติจะพยายามรักษารูปแบบหรือแบบแผนการกำหนดเพลงที่ปรมาจารย์ด้านดนตรีไทยและผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดหรือวางแนวทางไว้ให้แล้ว เพราะถือว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่สืบทอดต่อกันมาและผ่านการกลั่นกรองแล้ว จึงเป็นเหตุให้ไม่ได้นำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยที่ทบวงมหาวิทยาลัยจัดทำขึ้น มาเป็นหลักในการพิจารณา ทั้งที่คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรดนตรีไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์นี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยของทบวงมหาวิทยาลัยด้วย อย่างไรก็ตามเพลงในหลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ก็มีบางส่วนของที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานฯ ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากเป็นศาสตร์ด้านดนตรีไทยที่ดำเนินตามขั้นตอนของการฝึกหัดที่ต้องเรียงไปตามลำดับขั้น

ส่วนหลักสูตรดนตรีไทยของสถาบันอุดมศึกษาที่น่าหลงใหลในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยมาใช้ครบทุกเพลง หรือร้อยละ 100 คือ หลักสูตรศิลปบัณฑิต คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่เปิดการสอนด้านดนตรีไทยระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สายศิลปศาสตร์ จากการสอบถามและสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนพบว่าได้นำเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ทั้งปีพาทย์ เครื่องสาย และขับร้อง มาใช้ในการสอนร้อยละ 100 อาจจะเนื่องมาจาก นักศึกษาหลักสูตรต่อเนื่องของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ รับเฉพาะนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง (เทียบระดับ ปวส.) ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ไม่ได้รับนักศึกษาจากสถานศึกษาภายนอก ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนดนตรีไทยวิชาเอก หรือเครื่องมือเอกของแต่ละคนมานานถึง 8 ปี ดังนั้นเมื่อเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ที่มุ่งเน้นการเรียนทักษะในเชิงลึก และต้องฝึกฝนเพลงประเภทต่างๆ อย่างเข้มข้น การใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติจึงมากกว่าหลักสูตรอื่นๆ เนื่องจากฝึกฝนทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน เพื่อสร้างความเป็นเลิศ หรือเป็นศิลปินที่มีคุณภาพ จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาต่อเพลงได้มาก นอกจากนี้ผู้ที่มีพื้นฐานในการเรียนดนตรีไทยในระดับดีแล้ว การต่อเพลงก็จะทำได้รวดเร็วขึ้น รวมทั้งเพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยเป็นเพลงขั้นต่ำ ถ้าเทียบกับการศึกษาที่มุ่งสู่อาชีพด้านดนตรีไทยโดยตรง

2. ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรดนตรีไทย

จากการศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรดนตรีไทย สามารถจำแนกได้ ดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรดนตรีไทย

หลักสูตรส่วนใหญ่ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาหลังจากมีการนำไปใช้ภายในระยะเวลา 5 ปี ซึ่งในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรทุกหลักสูตรของสถานศึกษาส่วนใหญ่มักจะคำนึงถึงหลักวิชาการและความทันสมัยของหลักสูตรเป็นสำคัญ หลักสูตรดนตรีไทยก็เช่นเดียวกัน เมื่อมีการปรับปรุงต้องคำนึงถึงความทันสมัยและมาตรฐานทางวิชาการ มีการเพิ่มวิชาที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่และตัดรายวิชาที่มีความซ้ำซ้อนออกทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเฉพาะในปีพุทธศักราช 2547 ได้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนสายครุศาสตร์ (สายครู) จาก 4 ปี เป็น 5 ปี ให้คณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์เป็นผู้ผลิตหลักสูตรครุเท่านั้น ส่วนคณะอื่นๆ ให้ผลิตบัณฑิตสายศิลปศาสตร์ หลักสูตรครุ 5 ปีดังกล่าวนี้ เป็นหลักสูตรแบบบูรณาการศาสตร์ ด้านดนตรี นาฏศิลป์ และศิลปะ โดยแยกออกเป็นวิชาเอก วิชาโท และวิชาตรี เพื่อให้สอดคล้องกับวิชาศิลปะกับชีวิตในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการเพิ่มเนื้อหาวิชาและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แต่ความเข้มข้นและลุ่มลึกทางวิชาชีพดนตรีกลับลดลง เพราะมุ่งเน้นการบูรณาการศาสตร์จึงต้องนำรายวิชาด้านนาฏศิลป์และศิลปะเข้ามาบรรจุในหลักสูตร ซึ่งเป็นผลกระทบต่อการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปบรรจุในหลักสูตรตามขั้นที่กำหนดในระดับปริญญาตรีประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งที่กำลังเป็นปัญหา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ คณะวิชาที่มีหน้าที่ผลิตครู แต่ไม่มีอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพด้านดนตรีไทยของตนเอง เพราะอาจารย์ผู้สอนยังคงเป็นอาจารย์ประจำของคณะเดิม ทำให้เกิดความยุ่งยากในการบริหารจัดการ

2.2 หลักสูตรที่จัดทำจากส่วนกลาง

• หลักสูตรวิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นหลักสูตรที่จัดทำจากส่วนกลาง โดยอาจารย์ผู้สอนในส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ซึ่งจากการ

ศึกษาพบว่าการจัดทำหลักสูตรในลักษณะนี้ มีการกำหนดเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอนมากเกินไป เพราะยึดมาตรฐานของคุณลักษณะของนักเรียน นักศึกษาส่วนกลางเป็นหลัก จึงเป็นการยากที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ส่วนภูมิภาคทุกแห่ง จะสามารถสอนปฏิบัติทุกเพลงในทุกรายวิชาได้ครบตามหลักสูตร บางสถาบันดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้ประมาณร้อยละ 50 ของเพลงที่กำหนดในหลักสูตรเท่านั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้ ประการแรกคือ นักเรียนที่เข้าศึกษาในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไม่เท่ากัน เมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาโดยมีหลักสูตรเป็นตัวกำหนด ทำให้ไม่สามารถดำเนินไปตามหลักสูตรได้ทันตามเพลงที่กำหนด ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมเสริมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ ประการที่สองภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของวิทยาลัยนาฏศิลป์คือ การจัดการแสดงเพื่อบริการแก่หน่วยงานและประชาชน ดังนั้นวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่งมีสภาพเหมือนกัน โดยเฉพาะวิทยาลัยนาฏศิลป์ส่วนภูมิภาคจะต้องมีหน้าที่ฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมภาคที่สถาบันตั้งอยู่ ทำให้การจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยต้องแบ่งเวลาในการเรียนและการแสดงให้กับดนตรีพื้นเมืองส่วนหนึ่ง ทำให้ไม่สามารถสอนได้ครบตามหลักสูตรที่กำหนด

• หลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นหลักสูตรที่จัดทำโดยคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานเลขาธิการราชภัฏ คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยตัวแทนหัวหน้าภาควิชาและอาจารย์ผู้สอนในสถาบันที่เปิดสอนวิชาเอกดนตรีร่วมกันพิจารณาโครงสร้าง และเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ซึ่งประสบปัญหาเดียวกับหลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนจากส่วนภูมิภาคไม่ได้เป็นกรรมการพิจารณา จึงเป็นปัญหาในการนำไปใช้สอนจริง แต่หลักสูตรที่ได้รับการพิจารณาจากผู้แทนดังกล่าวถือเป็นหลักสูตรกลางที่ทุกสถาบันจะต้องนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยในส่วนภูมิภาคบางส่วนพบว่า การจัดการเรียนการสอนในส่วนภูมิภาคมีปัญหาในส่วนของ

พื้นความรู้ของนักเรียนมีน้อยมาก ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้ครบตามเกณฑ์ได้ ต้องอาศัยการยืดหยุ่นเพลงในหลักสูตร โดยเฉพาะในชั้นปีที่ 1 จะต้องเรียนเพลงในชั้นที่ 1-3 หรือเรียนพื้นฐานโดยเริ่มตั้งแต่ ทำนอง ทำจับ การฝึกหัดเสียงเบื้องต้น ซึ่งโดยปกติการศึกษาดนตรีในชั้นอุดมศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ต้องเริ่มเรียนชั้นที่ 7-9 จึงจะเป็นไปตามเกณฑ์ แต่เนื่องจากพื้นฐานของนักศึกษามีน้อย บางสถาบันจึงเริ่มชั้นที่ 1-3 ก่อนในระยะแรก ต่อจากนั้นจึงเริ่มเรียนเพลงตามเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตรโดยต้องศึกษาอกเวลาเรียน

2.3 หลักสูตรเฉพาะของสถานศึกษา

จากการศึกษาพบว่า หลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำเพื่อใช้เฉพาะสถานศึกษานั้นๆ เช่น มหาวิทยาลัยต่างๆ ซึ่งแต่ละแห่งมีความเป็นอิสระในการจัดทำหลักสูตรโดยพิจารณาตามความเหมาะสม ตามเป้าหมายของผลผลิตหรือบัณฑิตที่สามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็นสายครุศาสตร์หรือศิลปศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสถาบันส่วนใหญ่ได้อิงเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นหลัก มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะมีความแตกต่างกันตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของสถาบันนั้นๆ อย่างไรก็ตามรายวิชาปฏิบัติส่วนใหญ่พยายามยึดเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยเป็นหลัก แต่เป็นการกำหนดเฉพาะชั้นตามเกณฑ์แต่ละระดับการศึกษา เนื่องจากเพลงในเกณฑ์มาตรฐานฉบับปีพุทธศักราช 2540 ไม่ได้จัดทำข้อมูลเพลงในชั้นที่ 7-9 โดยได้กำหนดเพลงไว้ตั้งแต่ชั้นที่ 1-6 เท่านั้น ทำให้หลักสูตรที่ปรับปรุงในช่วงปีพุทธศักราช 2540-2543 จึงไม่มีเพลงในชั้นที่ 7-9 อีกประการหนึ่งคือ การที่ทบวงมหาวิทยาลัยไม่ได้ระบุเพลงทั้งหมดตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ทำให้ผู้สอนสามารถยืดหยุ่นตามความสามารถของผู้เรียนได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนเห็นด้วยกับเพลงในเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่ และสามารถบรรจุเพลงเหล่านั้นลงในหลักสูตรที่จะมีการจัดทำและพัฒนาในครั้งต่อไป

3. แนวทางการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนยังได้รับข่าวสารข้อมูลเรื่องเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะเกณฑ์ที่ปรับปรุงใหม่ ปี 2544 ซึ่งเป็นเอกสารที่ระบุเพลงในเกณฑ์ตั้งแต่ชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 9 โดยแยกประเภทเป็นเพลงสำหรับปี่พาทย์ เครื่องสาย ซับร้อง และหน้าทับประจำเพลงไว้อย่างสมบูรณ์ สถานศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนวิชาเอกดนตรีไทยสามารถนำไปจัดทำหลักสูตรในแต่ละระดับได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย อรรถพร ทัทนะ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครุดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานครต่อเกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทย พบว่า ในด้านการรับรู้เรื่องเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยพบว่า ครุดนตรีไทยรับรู้มาจากสถาบันการศึกษาที่ตนเองจบมามากที่สุด รองลงมารับรู้จากกรมสามัญศึกษา และจากทบวงมหาวิทยาลัยเท่าๆ กัน รับรู้จากเพื่อนนักดนตรีจากสื่อต่างๆ และจากผู้บริหารตามลำดับ ครุดนตรีไทยเคยเข้าร่วมสัมมนาและไม่เคยเข้าร่วมสัมมนาเรื่องเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยเท่าๆ กัน ความคิดเห็นของครุดนตรีไทยที่มีต่อเกณฑ์มาตรฐานพบว่า ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับความเหมาะสมของคณะผู้จัดทำเกณฑ์มาตรฐาน ครุดนตรีไทยส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมแล้ว และมีทัศนคติที่ดีต่อเกณฑ์ฯ เห็นด้วยกับการที่นำเกณฑ์มาปรับใช้ในการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา และเห็นด้วยกับการกำหนดชั้นในเกณฑ์มาตรฐานที่คณะกรรมการได้จัดทำขึ้น ในด้านการรับรู้เกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐาน ครุดนตรีไทยส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรรับรู้เรื่องเกณฑ์มาตรฐาน และควรให้มีการจัดสัมมนาโดยสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย และควรให้ผู้บริหารได้รับรู้เรื่องเกณฑ์มาตรฐานด้วย

หลักสูตรของสถานศึกษาส่วนใหญ่จะใช้เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยของคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย) เป็นตัวกำหนดวิชาปฏิบัติแต่ละวิชาอยู่แล้ว แต่ไม่ได้กำหนดเพลงในคำอธิบายรายวิชาเท่านั้นเอง เช่น ปฏิบัติดนตรีไทย 1

ศึกษาในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยชั้นที่ 5 ปฏิบัติดนตรีไทย 2 ใช้เกณฑ์ชั้นที่ 6 เป็นต้น เหตุผลคือ ผู้สอนสามารถยืดหยุ่น เพลงให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ แต่สุดท้ายจะต้องมีการตรวจสอบเพื่อให้นักศึกษาที่เรียนจบหลักสูตรสามารถบรรเลงเพลง ในเกณฑ์มาตรฐานได้ครบตามเกณฑ์ บางหลักสูตรไม่ได้ยึดเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยได้ครบตามเกณฑ์ บางหลักสูตรไม่ได้ ยึดเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยในการปรับปรุงหลักสูตร เช่น หลักสูตรวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มหาวิทยาลัย ราชองครุ เป็นต้น เพราะปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาแตกต่างจากสถานศึกษาอื่นทั่วไป คือ สถาบันเหล่านี้ เป็นสถานที่ผลิตบัณฑิตที่มุ่งสู่การเป็นความเป็นเลิศทั้งด้านวิชาชีพครูและศิลปิน

4. แนวทางการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนดนตรีไทย พบว่าเพลงในเกณฑ์มาตรฐานชั้นที่ 1-9 มีเพลง ทั้งหมด 122 รายการ ซึ่งมีทั้งเพลงอัตราจังหวะชั้นเดียว สองชั้น สามชั้น เพลงเถา เพลงดรัมมโหรี เพลงเรื่อง เพลง โหมโรงกลอง โหมโรงเสภา เพลงเดี่ยว รวมทั้งพากย์ เจรจา เสภา ดอกสร้อย เท่กล่อม สวดไอ้เอ๋ ซึ่งเพลงต่างๆ เหล่า นี้ มีเพลงส่วนหนึ่งที่ไม่ได้ถูกเลือกมาใช้ในการเรียนการสอน หรือถูกเลือกน้อย ทั้งที่เพลงเหล่านั้นเป็นเพลงที่มีประโยชน์ แต่ เป็นเพลงที่มีผู้ถ่ายทอดได้น้อย จึงสมควรที่จะต้องจัดทำสื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น โน้ตเพลง วีซีดี เทปเพลงทำนองหลัก เพื่อเผยแพร่ตามสถาบันต่างๆ ที่เปิดหลักสูตรดนตรีไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านดนตรีไทย

สำหรับผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามผู้บริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยในระดับอุดมศึกษาซึ่ง ประกอบด้วย หลักสูตรระดับต่ำกว่าปริญญา หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สายครุศาสตร์ หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สายศิลปศาสตร์ หลักสูตรปริญญาตรี สายครุศาสตร์ และ หลักสูตรปริญญาตรี สายศิลปศาสตร์ เกี่ยวกับการนำเพลงใน เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยปี่พาทย์ เครื่องสาย และขับร้องมาใช้ ในการเรียนการสอนดนตรีไทยภาคปฏิบัติ พบว่าได้มีการนำ เพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยมาสอน เริ่มตั้งแต่ ชั้นที่ 1-9 ทั้งที่ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ในระดับอุดมศึกษา คือ ตั้งแต่ชั้นที่ 7-9 เพื่อให้เห็นภาพรวมการนำไปใช้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้สรุปเพลงในชั้นที่ 1-6 ที่ถูกนำมาใช้มากที่สุด 5 อันดับ และเพลงตามเกณฑ์ในชั้นที่ 7-9 ที่นำมาใช้มากที่สุดและน้อยที่สุด อย่างละ 5 อันดับ ดังนี้

1. เพลงในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ปี่พาทย์ เครื่องสาย และขับร้อง ชั้นที่ 1-6 ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ดนตรีไทยภาคปฏิบัติระดับอุดมศึกษา มากที่สุด 5 อันดับ พบว่า อาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยภาคปฏิบัตินำมาใช้ในการสอนนัก ศึกษาวิชาเอกดนตรีไทยระดับอุดมศึกษามากกว่าครึ่ง คือ มีค่าร้อยละสูงกว่า 50 ขึ้นไปทั้ง 5 อันดับ และส่วนใหญ่เป็นเพลง ที่นำมาใช้เหมือนกันทั้งปี่พาทย์ เครื่องสาย และขับร้อง ได้แก่ เพลงสุดสงวนเถา เพลงเต่ากินผักบึงสองชั้น เพลงโหมโรง โยยเรศ เพลงพระอาทิตย์ชิงดวงสองชั้น เพลงแขกบรเทศสองชั้น เพลงเขมรไทรโยคสามชั้น และเพลงแขกบรเทศเถา ร้อย ละ 54.28

2. เพลงตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ปี่พาทย์ เครื่องสาย และขับร้อง ชั้นที่ 7-9 ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ดนตรีไทยภาคปฏิบัติระดับอุดมศึกษา มากที่สุด 5 อันดับ พบว่า อาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยภาคปฏิบัตินำมาใช้ในการสอน นักศึกษาวิชาเอกดนตรีไทยระดับอุดมศึกษามากที่สุด คือ มีค่าร้อยละสูงกว่า 50 ขึ้นไปทั้ง 5 อันดับ โดยเฉพาะเพลงราตรี ประดับดาวเถา นำไปใช้สอนทั้ง ปี่พาทย์ เครื่องสาย และขับร้อง ส่วนเพลงอื่นๆ ก็นำไปสอนเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ถึงแม้ จะอยู่ในลำดับต่างกัน ได้แก่ พม่าเห่เถา โสมส่องแสงเถา สารถิเถา เขมรละออองค์เถา โหมโรงคลื่นกระทบฝั่งสามชั้น แสนค่านึงเถา เขกลพบุรีสามชั้น

3. เพลงตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ปี่พาทย์ เครื่องสาย และขับร้อง ชั้นที่ 7-9 ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ดนตรีไทยภาคปฏิบัติระดับอุดมศึกษา น้อยที่สุด 5 อันดับ พบว่า อาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยภาคปฏิบัตินำมาใช้ในการสอน

นักศึกษาวิชาเอกดนตรีไทยระดับอุดมศึกษาน้อยที่สุดทั้ง ปี่พาทย์ เครื่องสาย และขับร้อง คือ ดับเพลิงยาวและ ดับสมโภชพระแก้วมรกต ส่วนเพลงอื่นๆ ที่นำมาใช้สอนน้อย ซึ่งอยู่ใน 5 อันดับท้ายมากกว่า 2 ประเภท คือ ระเบ้าสี่บท พรหมณ์เข้าโบสถ์สามชั้น และโหมโรงพม่าวัดสามชั้น

สรุปได้ว่าจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพลงตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยที่ถูกนำมาใช้น้อยมีความสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตรและ อาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยเป็นส่วนใหญ่ โดยกล่าวว่าเพลงเหล่านี้เป็นเพลงที่มีประโยชน์ แต่เป็นเพลงที่มีผู้ถ่ายทอดได้น้อย จึงสมควรที่จะต้องจัดทำสื่อในรูปแบบต่างๆ จัดส่งให้สถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอกทุกสถาบัน นอกจากนี้ควรจัดให้มีการสัมมนาผลสัมฤทธิ์สภาพปัญหาในการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยไปใช้ในการเรียนการสอนจริงทั้งสถานศึกษาในกรุงเทพและส่วนภูมิภาค รวมทั้งความเหมาะสมในการกำหนดเพลงชิ้นต่างๆ สำหรับผู้เรียนด้านดนตรีไทยในระดับชั้นต่างๆ ซึ่งจะต้องนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดระดับมาตรฐานวิชาชีพด้านดนตรีไทยสำหรับบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้ศึกษาในสถานศึกษาในระบบหรือการเทียบโอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง 2545 ต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบ หลักสูตรด้านดนตรีไทยกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ในสถานศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 ถึงระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ ผู้วิจัยพบความแตกต่างของการพัฒนาหลักสูตรดนตรีไทย และการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย) ในด้านต่างๆ ได้พบสิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญและควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ

1. ความแตกต่างด้านความรู้พื้นฐานของผู้เรียนในสถานศึกษากรุงเทพและต่างจังหวัด เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นต้น

2. ความแตกต่างด้านความรู้พื้นฐานของผู้เรียนในสถานศึกษาสายวิชาชีพเฉพาะที่ผู้เรียนได้ศึกษาวิชาเอกตั้งแต่ระดับชั้นพื้นฐานมาอย่างต่อเนื่องถึงระดับอุดมศึกษากับสถานศึกษาด้านดนตรีที่เปิดรับนักเรียนระดับอุดมศึกษา ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มาจากนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมทั่วไป

3. ความแตกต่างของการได้รับข่าวสารข้อมูล เรื่องเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ตั้งแต่เริ่มจัดทำและมีการปรับปรุงมาจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2544

4. การขาดการยอมรับในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยจากผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำ หรือไม่เห็นด้วยกับหลักการ

ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการแก้ไขเชิงนโยบายทั้งระยะสั้นและระยะยาว ดังนี้

นโยบายระยะสั้น

1. จัดทำสื่อการสอนพร้อมคู่มือการใช้เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยทุกระดับและจัดส่งให้ทุกสถาบันการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีการติดตามผลอย่างเป็นรูปธรรม

2. จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพลงในเกณฑ์มาตรฐานให้ผู้สอนดนตรีไทยทุกระดับ โดยอาจจัดตามภาคในกรุงเทพ หรือสถานที่ต่างๆ โดยอาจส่งแบบสอบถามความต้องการของอาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยทั้งกลุ่มปี่พาทย์ เครื่องสาย และขับร้อง

3. จัดตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการใช้เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยที่ได้รับการอบรม เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นโยบายระยะยาว

1. จัดตั้งคณะกรรมการประเมินและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการยอมรับทั้งจากกรมศิลปากรหรือศิลปินแห่งชาติ

1.2 อาจารย์หรือผู้ชำนาญการด้านดนตรีไทยใน

มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ

1.3 ตัวแทนของอาจารย์ผู้สอนจากทุกสถาบันการศึกษาที่เปิดการสอนด้านดนตรีไทยเป็นวิชาเอก หรือผู้แทนของกลุ่มสถานศึกษาของจังหวัดหรือของภาคซึ่งเป็นที่ยอมรับของภาคนั้นๆ

2. จัดสถานศึกษานำร่องในทุกระดับการศึกษา โดยนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยที่คณะกรรมการชุดใหม่นี้จัดทำขึ้น ดำเนินการติดตามผล และนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์

3. ดำเนินการประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยที่จัดทำหรือพัฒนาขึ้นโดยคณะกรรมการชุดใหม่นี้ โดยใช้เป็นเกณฑ์ในการเทียบโอนนักเรียน นักศึกษา นักดนตรี ศิลปินพื้นบ้าน ที่มีความประสงค์จะเทียบระดับชั้นเพื่อเข้าศึกษาในระบบ หรือเพื่อไปประกอบอาชีพ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุง 2545 เรื่องการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถเทียบโอนกันได้ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลางขึ้นอีก 1 ชุด เพื่อทดสอบภาคปฏิบัติโดยใช้เพลงจากเกณฑ์มาตรฐานที่จัดทำขึ้นนี้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยองค์ความรู้และประสิทธิภาพของหลักสูตรดนตรีไทยทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การบริหารจัดการด้านดนตรี ทักษะการปฏิบัติ ทฤษฎีศิลปะ การตลาด นิเทศศิลป์ อุตสาหกรรมศิลป์ เป็นต้น

2. ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับลักษณะวิชาชีพด้านดนตรีไทย และความต้องการนักวิชาการศิลปินด้านดนตรีไทยขององค์กรต่างๆ และวิชาชีพอิสระอื่นๆ เนื่องจากยังไม่เพียงพอต่อผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษา

3. มหาวิทยาลัยควรดำเนินการเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรดนตรีไทยระดับปริญญาเอก ถึงแม้ประเทศไทยยังขาดอาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยในระดับปริญญาเอก แต่มีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยระดับสูง รวมทั้งศิลปินแห่งชาติเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถเทียบเท่าผู้ที่จบปริญญาเอกด้านดนตรีจากต่างประเทศในเชิงประสบการณ์ได้ เพียงแต่ผู้บริหารและนักวิชาการเปิดใจยอมรับ

4. ควรนำเสนอแนวทางหรือรูปแบบขององค์กรเพื่อควบคุมการประกอบวิชาชีพด้านดนตรีและนาฏศิลป์ไทยโดยเฉพาะ

บรรณานุกรม

- กรองทอง โพธิ์ยามรัมย์. 2540. การใช้หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 กลุ่มวิชาชีพ สาขาดุริยางค์ไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เกษรศาสตร์, มหาวิทยาลัย. 2542. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีไทย ภาควิชาศิลปนิเทศ. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ขอนแก่น, มหาวิทยาลัย. 2547. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีไทย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับปรับปรุง 2545). เครือข่ายพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. <http://202.29.30.41/learning/cricu1.html>.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกดนตรีศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548. คู่มือผลิตใหม่ระดับปริญญาบัณฑิต ปีการศึกษา 2548. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547. หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต ภาควิชาดุริยางคศิลป์ (ไทย). คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชิดศักดิ์ ศรีภัยชัย. 2543. การศึกษาสภาพการสอนวิชาดนตรีในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรงค์ชัย ปิฎกวิทย์. 2547. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับอุดมศึกษา วันที่ 18 พฤษภาคม 2547. โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทรัลพลาซ่า, (ออดสำเนา).
- ดุริยางคศิลป์,วิทยาลัย. คู่มือนักเรียน หลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี พ.ศ. 2544. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดุริยางคศิลป์,วิทยาลัย. 2542-2543. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เทคโนโลยีราชชมงคล, สถาบัน. 2544. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) วิชาเอกดุริยางค์ไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2544). คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชชมงคล กระทรวงศึกษาธิการ.
- เทคโนโลยีราชชมงคล, สถาบัน. 2544. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) วิชาเอกคีตศิลป์ไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2544). คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชชมงคล กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทพวงมหาวิทยาลัย. 2547. ธนาคารเกณฑ์มาตรฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 1 สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย สำนักพิมพ์ทริบเบิล อาร์ต ฟรินติ้ง : กรุงเทพฯ.
- ทักษิณ,มหาวิทยาลัย. 2538. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาดุริยางคศาสตร์ไทย. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นาฏศิลป์,วิทยาลัย. 2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพเฉพาะ ปฏิบัติ เอกปี่พาทย์ ช่วงชั้นที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ.
- นาฏศิลป์,วิทยาลัย. 2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพเฉพาะ ปฏิบัติ เอกเครื่องสายไทย ช่วงชั้นที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ.
- นาฏศิลป์,วิทยาลัย. 2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพเฉพาะ ปฏิบัติ เอกคีตศิลป์ไทย ช่วงชั้นที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ.
- นาฏศิลป์,วิทยาลัย. 2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพเฉพาะ ปฏิบัติ เอก-โท เลือกเสรี ปี่พาทย์ ช่วงชั้นที่ 4 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.). สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ.
- นาฏศิลป์,วิทยาลัย. 2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพเฉพาะ ปฏิบัติ เอก-โท เลือกเสรี เครื่องสายไทย ช่วงชั้นที่ 4 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.). สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ.

- นาฏศิลป์,วิทยาลัย. 2544. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพเฉพาะ ปฏิบัติ เอก-โท เลือกเสรี คีตศิลป์ไทย ช่วงชั้นที่ 4 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.).** สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ.
- นาฏศิลป์,วิทยาลัย. 2537. **หลักสูตรนาฏศิลป์ขั้นสูง พุทธศักราช 2547.** พิมพ์ครั้งที่ 2 กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ.
- นเรศวร,มหาวิทยาลัย. 2547. **คู่มือนักศึกษาระดับปริญญาตรี.** มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บัณฑิตพัฒนศิลป์,สถาบัน. 2542. **หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ พ.ศ. 2542.** สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- บัณฑิตพัฒนศิลป์,สถาบัน. 2542. **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ไทย พ.ศ. 2542.** สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- บัณฑิตพัฒนศิลป์,สถาบัน. 2542. **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (5 ปี) สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ไทย พ.ศ. 2542.** สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- บูรพา,มหาวิทยาลัย. 2545. **หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2545.** มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พายัพ,มหาวิทยาลัย. 2543. **หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์.** คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- มหาสารคาม,มหาวิทยาลัย. 2547. **หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี** มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา.
- มัธยมสังคีตวิทยา,โรงเรียน. 2547. **คู่มือนักเรียนและผู้ปกครอง** โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร.
- ราชภัฏ,สถาบัน. 2541. **โครงสร้างหลักสูตรดนตรี** สถาบันราชภัฏฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2541. สำนักงานสภาราชภัฏ.
- ราชมงคล,สถาบัน. 2544. **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) วิชาเอกดุริยางค์ไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2544).** คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กระทรวงศึกษาธิการ.
- ราชมงคล,สถาบัน. 2544. **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) วิชาเอกคีตศิลป์ไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2544).** คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กระทรวงศึกษาธิการ.
- ลักษณะ สังกะบุตร. 2544. **การจัดกิจกรรมดนตรีไทยเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วีระชัย จารย์รัตน์. 2544. **การศึกษาการใช้หลักสูตรการสอนวิชาดนตรีศึกษา 4 ในรายวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กรณีศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สายพิน พุทธิสาร. 2543. **การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา : กรณีศึกษา โรงเรียนที่ได้รับรางวัลดนตรีไทยถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคนิคการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรินทร์รินทร์วิโรฒ ประสานมิตร,มหาวิทยาลัย. 2547. **หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต วิชาเอกดุริยางคศาสตร์ (ไทย/สากล) ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย.** คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรินทร์รินทร์วิโรฒ ประสานมิตร.
- ศิลปากร,มหาวิทยาลัย. 2545. **หลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิต วิชาเอกสังคีตศิลป์ไทย.** คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม.
- อรรถพร ทักณะ. 2546. **ความคิดเห็นของครุคณบดีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ต่อเกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชา และวิชาชีพดนตรีไทย.** วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.